

ВІДГУК
офіційного опонента Тарасюк Галини Миколаївни на дисертаційну
роботу Черепа Олександра Григоровича «Розвиток стратегії
формування економічного механізму інноваційної діяльності
підприємств машинобудування», поданої на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та
управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

. В дисертаційній роботі запропоновано нові уявлення про науково-методичні положення щодо розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування, які базуються на засадах використання комплексу економічних, технологічних, організаційних, управлінських, мотиваційних, аналітичних, нормативних дій і визначені напрямів діяльності, спрямовані на проведення досягнення довгострокового розвитку за умови дотримання встановлених норм і правил, використання поетапного підходу та вирішення існуючих проблем, що забезпечить відновлення техніко-виробничого потенціалу, розширення асортименту продукції відповідно до потреб споживачів (с. 133- 138). Методичні положення спрямовані на досягнення розвитку економічного механізму на підставі комплексної оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства, в яких закладено використання системного, оперативного аналізу виробничо-господарської, ІД підприємства, дозволяють створити умови щодо підвищення дієвості існуючого економічного механізму чи розвитку нового, досягнення стратегічних цілей за умови функціонування підприємства в конкурентному середовищі (с. 314- 322).

Вивчення дисертаційної роботи Черепа О.Г. на тему «Розвиток стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування», змісту автореферату та переліку опублікованих праць дає змогу сформулювати узагальнюючі висновки щодо актуальності, достовірності та обґрунтованості наукових положень роботи, теоретичного, методичного, методологічного та практичного значення та надати загальну оцінку представленаому дослідженю.

**АКТУАЛЬНІСТЬ ОБРАНОЇ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЙНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ,
ПЛАНAMI, ТЕМАМИ**

Основні проблеми та перспективи розвитку підприємств машинобудування безпосередньо пов'язані із стратегією формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування. Нові стратегії повинні переорієнтувати вітчизняні підприємства машинобудування зі шляху екстенсивного росту на якісно новий, інноваційний шлях, який дозволить вистояти у кризовий період і забезпечить надійну основу для успіху та ринкового домінування на період майбутнього зростання економіки.

13 04 1/28-624
18
Chees

В процесі управління підприємством повинні досягатися поставлені перед ним цілі, визначені в комплексній стратегії розвитку підприємства. В умовах ринкової економіки найбільш значущою є мета, яка забезпечує максимальне значення інноваційного розвитку підприємства. Для її досягнення необхідно здійснити сукупність заходів, що забезпечують максимізацію натуральних і вартісних показників, що характеризують результати реалізації продукції підприємства певної номенклатури і показників її якості; прибутку і рентабельності підприємства; показників фінансової стійкості в короткостроковому і довгостроковому періодах діяльності підприємства.

У системі управління підприємством важливу роль відіграє стратегія інноваційного розвитку, яка спрямована на підвищення ефективності його діяльності. Результати цього аналізу інноваційної діяльності підприємства використовуються при формуванні його різних інноваційних стратегій. Тому, як правило, відбувається розширення номенклатури за рахунок освоєння випуску нових продуктів. Проте така тенденція не завжди узгоджується з виробничими можливостями підприємства. Тому наслідком розширення продуктового ряду буде зміна організаційно-виробничих структур, використовуваних для випуску продуктових інновацій. У сучасних умовах ця зміна в першу чергу пов'язана з переходом до високоавтоматизованих виробничих систем, що забезпечують поєднання високої гнучкості і продуктивності виробничих процесів. Крім того, при зміні номенклатури вироблюваної продукції підприємство в більшості випадків удосконалює не лише організаційно-виробничі структури, але і технологічні процеси, а також сам продукт, розробляючи сукупність технологічних інновацій. Процес створення, освоєння і використання технологічних інновацій досить тривалий. Тому при інтегральній оцінці впливу виробничої диверсифікації на кінцеві результати діяльності підприємства використовуються не стільки приватні критерії, засновані на фінансових оцінках, скільки узагальнювальні критерії, які засновані на розрахунку комплексних показників.

Інноваційні стратегії наступального характеру повинні використовуватися при реалізації базової стратегії зростання. Вони характеризуються великими об'ємами витрат на НДДКР і полягають в розробці принципово нових продуктів і технологій. Захисні інноваційні стратегії необхідно застосовувати при здійсненні підприємством базової стратегії стабілізації, оскільки вони забезпечують збереження поточних позицій на ринку. У економічній конкуренції виграють ті підприємства, які забезпечують найбільш сприятливі умови для здійснення своєї інноваційної діяльності, оскільки в сучасних умовах результати еволюції будь-якого з них визначаються, в першу чергу, не масою чинників виробництва, а ефективністю цієї діяльності.

Використання стратегії економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування на підприємстві сприятиме раціональній організації, плануванню та регулюванню всієї сукупності дій щодо підвищення ефективності інноваційного розвитку. З огляду на це

дисертаційна робота Черепа О.Г., яка присвячена проблемі розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування є актуальною і важливою для налагодження функціонування промислових підприємств як у теоретичному, так і практичному значенні.

На користь наукової вагомості та актуальності дисертаційної роботи свідчить відповідність тематики дослідження науково-дослідній роботі Запорізького національного університету, адже дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи економічного факультету Запорізького національного університету за темами: «Становлення бізнес-інкубаторів на засадах інноваційного розвитку та забезпечення національної фінансово-економічної безпеки» (номер державної реєстрації 0117U00512), у рамках якої доповнено класифікацію стратегій ІД промислових підприємств; «Забезпечення управління інструментами фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання» (номер державної реєстрації 0111U008531), де автором розвинуто модель ІД підприємств машинобудування шляхом використання ЕМ; «Аналіз системи фінансово-економічного потенціалу підприємств і регіонів» (номер державної реєстрації 0111U003229), було розроблено систему формування стратегії розвитку ЕМІД; «Теоретико-прикладні підходи до управління інвестиційно-інноваційним розвитком підприємств» (номер державної реєстрації 0114U002646), на основі якої розвинуто сутність поняття «управління стратегією ІД підприємства»; «Формування стратегічних напрямків управління фінансами суб'єктів господарювання в умовах глобалізаційних викликів» (номер державної реєстрації 0114U002645), де автором удосконалено механізм та систему управління стратегією ІД підприємства; «Методологічні засади формування стратегії розвитку суб'єктів господарювання регіонів та держави» (номер державної реєстрації 0114U002644), в рамках якої удосконалено науково-методичні положення щодо розвитку стратегії ІД промислового підприємства; «Механізми вдосконалення процесу управління інвестиційно-інноваційним розвитком регіону» (номер державної реєстрації 0116U004852), за результатами якої було удосконалено методологічний підхід до розвитку ЕМ на підставі комплексної оцінки ефективності ІД промислового підприємства; «Дослідження фінансово-економічного потенціалу Запорізької області» (номер державної реєстрації 0116U004853), де автором розроблено методологічний підхід до визначення ефективності СРЕМІД.

СТУПІНЬ ОБГРУНТОВАНОСТІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЇХ ДОСТОВІРНІСТЬ І НАУКОВА НОВИЗНА

Основні наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження Черепа О.Г. є достатньо обґрунтованими. Це підтверджується здійсненим глибоким аналізом фундаментальних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів щодо вивчення проблем з розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств

машинобудування. Не меншу вагомість для досягнення достатнього ступеня обґрунтованості результатів дослідження має використання широкого спектра діалектичного пізнання, дедукції та індукції – для постановки проблем, вивчення та деталізації об'єкта дослідження; морфологічного аналізу, узагальнення та наукової абстракції – при уточненні сутності дефініції «СІДП», поняття «управління СІДП», доповненні поняття «ЕМ промислового підприємства»; групування та систематизування – для доповнення класифікації стратегій ІД та факторів впливу на розвиток ЕМІД; абстрактно-логічного та системного підходу – при теоретичному узагальненні та формуванні механізму і системи управління стратегією ІД підприємства, удосконаленні ЕМІД промислового підприємства; системного аналізу та формалізації складних структур – при дослідженні особливостей розробки та удосконаленні науково-методичних положень щодо розвитку стратегії ІД; аналізу і синтезу – для доповнення принципів ЕМІД; статистичного аналізу, графічний – при дослідженні ІД підприємств машинобудування та оцінюванні їх розвитку; порівняння, факторний аналіз – для удосконалення методологічного підходу до розвитку ЕМ; економіко-математичного моделювання – при розробці моделі ІД підприємств машинобудування; метод експертних оцінок – при проведенні оцінки розвитку стратегії ЕМІД підприємств машинобудування; функціонального аналізу, метод регресійного аналізу – для визначення основних характеристик та розробки науково-методологічного підходу до формування стратегії та системи розвитку ЕМІД; параметричний аналіз, експериментальний метод – при оцінці інноваційної активності, рівня ефективності ІД, забезпеченості підприємства інноваціями; ситуаційного, системного, синергетичного підходу – при розробці та впровадженні науково-методологічного підходу до оцінки синергетичного ефекту СРЕМІД.

Інформаційною базою дослідження є звітність та первинна документація підприємств машинобудування України; статистичні дані Державної служби статистики України; річна бухгалтерська та оперативна звітність машинобудівних підприємств України та Запорізької області; нормативно-правові акти, які стосуються регулювання підприємницької діяльності; фахові видання, матеріали науково-практичних конференцій.

Використання в дисертаційній роботі статистичних даних промислових підприємств, річної бухгалтерської та оперативної звітності підприємств харчової промисловості України, нормативно-правових документів, а також широкого кола літературних джерел свідчить про достатній рівень обґрунтованості та достовірності отриманих результатів.

ОЦІНКА НАУКОВОЇ НОВИЗНИ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Виконана дисертаційна робота характеризується новим та оригінальним підходом до реалізації поставленої мети дослідження – розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних зasad щодо розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування.

– Серед отриманих результатів суттєвою науковою новизною вирізняється представлена у дисертації методологічний підхід до визначення ефективності стратегії розвитку ЕМІД (с. 408-423). Даний методологічний підхід використовується шляхом аналізу основних компонентів інноваційної активності, рівня ефективності інноваційної діяльності, забезпеченості підприємства інноваціями з урахуванням відповідності між загальним рівнем інноваційного розвитку та границями його значень та дозволяє визначити основні напрямки ІД з метою забезпечення вибору більш ефективної стратегії ЕМІД, що гарантуватиме підприємствам машинобудування подальший розвиток у перспективі.

– Вагому новизну має і розроблена дисертантом система формування стратегії розвитку ЕМІД (с. 405-424). Розроблена система передбачає врахування визначеного рівня ІД, що дозволить прогнозувати результативність кожного виду стратегії ЕМІД, враховувати невизначеність ринкового середовища та використання критеріїв ІД, інструменти, методи ЕМ, що гарантуватиме розробку оптимальної стратегії, яка направлена на підвищення ефективності інноваційної діяльності та забезпечення життєдіяльності підприємств.

Суттєву наукову новизну має і розроблений науково-методологічний підхід до оцінки синергетичного ефекту за результатами використання стратегії розвитку економічного механізму інноваційної діяльності на підприємствах машинобудування (с. 438-457). Запропонований науково-методологічний підхід передбачає розрахунок фінансового, економічного, інноваційно-інвестиційного, технологічного, виробничого, маркетингового ефектів за умови впровадження певного виду СРЕМІД. В основі його є встановлення емерджентності між параметрами, складовими, елементами стратегії, важелями, інструментами, підсистемами ЕМ, підрозділами забезпечення. Даний науково-методологічний підхід враховує дію чинників ринкового середовища та дозволяє досягти сукупного ефекту синергії з метою стабілізації розвитку підприємства в довгострокову періодах.

Дисертантом запропоновано науково-методологічний підхід до формування стратегії розвитку економічного механізму інноваційної діяльності промислових підприємств (377- 405). Використання даного науково-методологічного підходу сприятиме розвитку виробничо-господарської та інноваційної діяльності.

– З метою враховання специфіки реалізації стратегії, дисертантом розширено класифікацію стратегій інноваційної діяльності промислових підприємств (с. 80- 96) з урахуванням критеріїв вибору більш ефективної стратегії і способів її впровадження, потенціалу підприємства, ефекту від реалізації стратегії, рівня ризиковості, обґрунтування доцільності, необхідності реалізації інновацій на промислових підприємствах (табл. 1.2, с.90), що дозволить оцінити можливості щодо їх реалізації, сформувати конкурентні переваги, визначити необхідний обсяг інвестицій для розвитку інноваційної діяльності і дає змогу досягнути стратегічних цілей та комплексно розвиватися підприємству.

Істотну наукову новизну має розвинута класифікація факторів впливу на розвиток економічного механізму інноваційної діяльності промислового

підприємства (с. 163). Автор вірно зазначає, що поділ факторів на ті, що впливають на формування ЕМ та на ті, що сприяють покращенню ІД шляхом використання системного підходу, оцінки можливостей і загроз впровадження економічного механізму, сильних та слабких сторін ІД, визначення особливостей побудови ЕМ та перспектив ІД на довгостроковий період дає змогу зменшити негативний вплив виявлених чинників, підвищити їх стимулюючий вплив на інноваційний процес. Такий поділ дав змогу підприємствам обґрунтувати доцільність використання факторів впливу на розвиток економічного механізму інноваційної діяльності промислового підприємства.

– Вважаю також заслугою автора і подальший розвиток науково-методичних положень щодо розвитку стратегії інноваційної діяльності промислового підприємства (рис. 1.8, с. 134-135). Зокрема автором доведено доцільність використання комплексу економічних, технологічних, організаційних, управлінських, мотиваційних, аналітичних, нормативних дій і визначені напрямів діяльності в процесі розвитку стратегії інноваційної діяльності промислового підприємства. Розробки дисертанта спрямовані на досягнення довгострокового розвитку за умови дотримання встановлених норм і правил, використання поетапного підходу та вирішення існуючих проблем. Результати наукового дослідження забезпечать відновлення техніко-виробничого потенціалу, розширення асортименту продукції відповідно до потреб споживачів.

– Особливої уваги заслуговує і авторське трактування терміну «стратегія інноваційної діяльності підприємства» (с. 78- 79). Автор запропонував розглядати її з урахуванням системного підходу як комплекс взаємопов'язаних дій по впровадженню інновацій, залученню інвестиційних ресурсів, економічному зростанню підприємств. Подане визначення направлено на вибір ефективної стратегії діяльності, забезпечення ритмічної роботи підприємства, знівелювання загроз ринкового середовища, впровадження новітніх технологій і є інструментом інноваційного економічного розвитку підприємств. Авторське трактування враховує особливості функціонування підприємства і спрямовано на збалансування впливу інноваційно-інвестиційного ринку, взаємодії всіх процесів підприємства та виходу його на якісно новий рівень розвитку в довгостроковому періоді.

Вагомий науковий інтерес представляють розглянуті і доповнені характеристики сутності поняття «управління стратегією інноваційної діяльності підприємства» (с. 102, рис. 1.1). Дисерант досить вірно робить акцент на виокремленні процесу розробки стратегії з урахуванням методів, інструментів, засобів управління інноваційною діяльністю. Автором зазначено, що даний процес повинний охоплювати систему реалізації стратегії використання ресурсів, розробки інновацій, впровадження технологій. Використання, яких дозволить визначити перспективи економічного розвитку підприємства відповідно до мінливості потреб оточуючого середовища.

Усе наведене вище дає підстави для високої оцінки дисертаційної роботи Черепа О.Г., яка вирізняється вагомою науковою новизною та є

фундаментальним дослідженням у вирішенні важливої науково-прикладної проблеми розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування. Впровадження результатів дисертації сприятиме підвищенню ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств України.

ТЕОРЕТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛДЖЕННЯ

Теоретичні положення і матеріали дисертаційної роботи, що полягають у розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування, використовуються у навчальному процесі економічного факультету Запорізького національного університету при викладанні дисциплін «Інноваційний розвиток підприємств», «Організація і управління нововведеннями», «Основи інноваційного бізнесу», «Економіка і організація інноваційної діяльності», «Управління інноваційним розвитком» (довідка № 01-14/154 від 06.10.2017 р.); Хмельницького національного університету при викладанні дисциплін «Інфраструктура товарного ринку», «Економіка підприємства», «Планування діяльності підприємства», «Управління потенціалом підприємства», «Потенціал і розвиток підприємства» (довідка № 74 від 04.10.2017 р.); Інституту економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» при викладанні дисципліни «Інформаційно-управлінські системи в інноваційній діяльності» (довідка № 68-23-2160 від 01.12.2017 р.).

Має особливий науковий інтерес та суттєво поглиблює існуючу теорію щодо розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування наступне: уточнено сутність поняття «управління стратегією інноваційної діяльності підприємства»; розширено класифікацію факторів впливу на розвиток економічного механізму інноваційної діяльності промислового підприємства; розвинуто принципи економічного механізму ІД; удосконалено методологічний підхід до розвитку економічного механізму на підставі комплексної оцінки ефективності ІД промислового підприємства; удосконалено і доповнено економічний механізм ІД промислового підприємства; розвинуто трактування дефініції «економічний механізм промислового підприємства»; удосконалено науково-методичні положення щодо розвитку стратегії інноваційної діяльності промислового підприємства; досліджено та удосконалено систему управління СІДП на підставі виділення блоків управління та складових системи; удосконалено та доповнено класифікацію стратегій та механізм управління стратегією інноваційною діяльністю промислових підприємств; розроблено науково-методологічний підхід до оцінки синергетичного ефекту за результатами використання стратегії розвитку економічного механізму інноваційної діяльності на підприємствах машинобудування; запропоновано методологічний підхід до визначення ефективності стратегії розвитку ЕМІД шляхом аналізу основних компонентів інноваційної активності, рівня ефективності інноваційної діяльності, забезпеченості підприємства інноваціями; розроблено систему формування стратегії розвитку ЕМІД, що є послідовністю взаємопов'язаних дій.

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Основні положення, викладені в дисертаційній роботі, доведено до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій, які мають універсальний характер.

Підтвердженням практичної значущості дисертації є те, що сформовані у ній теоретико-методологічні і методико-прикладні засади використано в практичній діяльності підприємств: ПАТ «Запоріжтрансформатор» (довідка №1/11-4646 від 24.12.2016 р.), ПАТ «Запорізький механічний завод» (довідка №737/22 від 18.02.2017 р.), ПрАТ «Інститут керамічного машинобудування «Кераммаш» (довідка №15032/214 від 15.05.2017 р.), ПрАТ «Запорізький інструментальний завод» (довідка №14/62 від 15.09.2017 р.), ПАТ «Мотор Січ» (довідка №бух/24719 від 18.09.2017 р.), SIA «Skinest Latvija» (A member of Skinest Group, Estonia) (довідка №0197/1 від 11.10.2017 р.), Company Overview of Enermasch Handels GmbH (довідка №17/0828 від 04.12.2017 р.).

Все вищеперелічене дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційне дослідження має наукове і прикладне значення.

ІДЕНТИЧНІСТЬ ЗМІСТУ АВТОРЕФЕРАТУ ТА ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЇ

Автореферат за своїм змістом відповідає основним положенням та висновкам дисертаційної роботи, відбиває структуру та логіку викладеного в ній матеріалу.

СТУПІНЬ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ І ВИСНОВКІВ КАНДИДАТСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ

Положення кандидатської дисертації Черепа О.Г. «Логістичний підхід до управління матеріально-технічними запасами підприємств машинобудування», яку було захищено у 2010 році за спеціальністю 08.00.04 – економіка і управління підприємством на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, не знайшли застосування в дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

ПОВНОТА ВИКЛАДЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ В ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЯХ

Основні положення і результати дисертаційної роботи викладено у 79 наукових працях, з них: 13 монографій (1 з яких одноосібна), 22 статті у наукових фахових виданнях України (з яких 10 публікацій включені до міжнародних наукометрических баз даних), 11 статей у наукових періодичних виданнях інших держав, 30 тез доповідей за матеріалами конференцій, 1 методичні вказівки, 2 навчальних посібника. Загальний обсяг публікацій – 185,62 друк. арк. (особисто автору належить 123,17 друк. арк.).

Основний зміст дисертації досить повно відображен в авторефераті. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають їх авторові Черепу О.Г. право публічного захисту дисертаційної роботи.

ЗАУВАЖЕННЯ ДО ДИСЕРТАЦІЇ ТА ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ

Не применшуючи вагомість, значущість достатньо високого теоретичного, методологічного, методико-прикладного рівня дисертаційної роботи, доречно відзначити окремі недоліки, неточності дисертації та дискусійні питання, що дають змогу висловити з цього приводу наступні зауваження та побажання:

1. Цікавим з наукової точки зору є визначення сутності поняття «управління стратегією інноваційної діяльності підприємства», яке запропоновано визначати як процес розробки стратегії, що включає методи, інструменти, засоби управління інноваційною діяльністю, охоплює систему реалізації стратегії використання ресурсів, розробки інновацій, впровадження технологій (с. 101- 105). Доцільно було б врахувати особливості побудови механізму управління ІД на підприємствах.

2. Заслуговує на увагу удосконалений механізм управління стратегією ІД (с. 103- 117), який є сукупністю взаємопов'язаних етапів щодо управління стратегією ІД, ґрунтуються на виділенні елементів, інструментів, методів, функцій, принципів управління стратегією розвитку. Але представлений механізм управління стратегією ІД є громіздким і потребує його спрошення.

3. У другому розділі дисертаційної роботи, автором удосконалено економічний механізм промислового підприємства (с. 161- 200). Не піддаючи сумніву твердження автора, що ЕМПП є послідовною реалізацією етапів раціонального управління, сукупність елементів, важелів, інструментів розвитку, процесів реалізації цілей на рівні підрозділів шляхом використання методів, дослідження внутрішніх та зовнішніх аспектів розвитку підприємства, врахування ризиків та який орієнтовано на довгостроковий період функціонування відповідно до інтересів суб'єктів господарювання. Вважаємо, що у роботі доречно було б конкретизувати умови за яких економічний механізм забезпечить ефективність інноваційної діяльності підприємств, що посилило б практичну цінність запропонованого визначення.

4. Одним із завдань роботи автор ставив перед собою дослідити сучасний стан ІД підприємств машинобудування. Це завдання було б ще більш вагомим, якби дане дослідження було доповнено розрахунками ефективності використання основних засобів, які на більшості підприємств потребують оновлення.

5. Ідея автора щодо використання розробленого науково-методологічного підходу до оцінки синергетичного ефекту з урахуванням стратегії розвитку економічного механізму інноваційної діяльності на підприємствах машинобудування шляхом дотримання системного, поетапного підходів і враховує емерджентність між параметрами, складовими, елементами стратегії, важелями, інструментами, підсистемами ЕМ, підрозділами забезпечення дію чинників ринкового середовища (с. 427- 457), що дозволить досягти сукупного ефекту синергії, стабілізувати розвиток підприємства в середньо- та довгострокову періодах, заслуговує на

увагу та є окремим цікавим результатом дослідження. Втім, з метою коректного застосування даного науково-методологічного підходу, за текстом роботи доцільно було б конкретизувати особливості передбачає розрахунку фінансового, економічного, інноваційно-інвестиційного, технологічного, виробничого, маркетингового ефектів,, що дозволило б підвищити ефективність інноваційної діяльності за рахунок синергізму.

6. Заслуговує на увагу з наукової точки зору запропонована модель інноваційної діяльності підприємств машинобудування (с. 333-337), яка включає економіко-інформаційну, інноваційно- соціальну, організаційно-екологічну складові та реалізується шляхом дотримання алгоритму її впровадження. Ця розробка автора була б ще більш вагомою, якби була доповнена розрахунком окремо соціального ефекту на одному з досліджуваних підприємств. Це дозволило б спрогнозувати розмір соціального ефекту та відобразити взаємозв'язок між соціальним та зазначеними видами ефектів (фінансового, економічного, технологічного, інноваційно-інвестиційного, виробничого, маркетингового) ІД, а також здійснити комплексну оцінку, проранжувати отримані результати за ступенем дохідності, впорядкувати і врегулювати процес ІД, досягнути довгострокових цілей діяльності, обрати основні напрями інноваційної діяльності на засадах дотримання основних інструментів, принципів, методів, використання функцій економічного механізму

7. Окресленим результатом дисертаційного дослідження є надання сутністних характеристик економічному механізму інноваційної діяльності промислових підприємств (підрозділ 1.2, с. 96- 125). Дисертантом в дисертаційної роботи детально проаналізовано існуючі підходи вчених до трактування сутності економічний механізм інноваційної діяльності промислових підприємств та надано авторське визначення (с. 161). Проте, бажано було б при визначенні сутності даного поняття врахувати взаємодію підприємства із зовнішнім середовищем та дію факторів ринкового оточення, що відобразило б реальний вплив ЕМІД на соціальні процеси в регіоні та підвищило наукову та практичну складову дисертаційної роботи.

Проте неведені зауваження не носять принципового характеру і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

ВІДПОВІДНІСТЬ ДИСЕРТАЦІЇ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ

Дисертаційна робота містить не захищені раніше наукові положення та отримані автором нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують важливу проблему розроблення теоретико-методологічних і методико-прикладних зasad щодо розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування, що є важливим і актуальним за умови нестабільності економіки, змінності ринкового середовища.

Дисертаційна робота за змістом і оформленням повністю відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку

присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 656 від 19.08.2015р.), що пред'являються до дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Дисертаційна робота, отримані наукові результати та висновки повною мірою відповідають спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) та профілю спеціалізованої вченого ради Д 58.052.05 Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулія Міністерства освіти і науки України.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

За результатами проведеного аналізу дисертаційної роботи можна зробити висновок про те, що вона є самостійним, завершеним, фундаментальним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні й практичні результати, що дозволяють вирішити науково-практичну проблему розвитку стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування. Апробація результатів дисертації є достатньою. За авторефератом дисертаційної роботи можна належним чином оцінити наукову новизну і практичну цінність одержаних результатів. Оформлення дисертації та автореферату відповідає вимогам МОН України. Актуальність та новизна дисертаційної роботи, а також практична значущість отриманих результатів свідчать про високу професійну кваліфікацію дисертанта.

Отже, на підставі проведеного аналізу вважаю, що дисертаційна робота Черепа Олександра Григоровича на тему «Розвиток стратегії формування економічного механізму інноваційної діяльності підприємств машинобудування» відповідає вимогам пп.9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, внесеними згідно Постанови Кабінету Міністрів № 656 від 19.08.2015р.), що пред'являються до кваліфікаційних робіт докторського рівня, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент

Доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту
організацій і адміністрування
Житомирського державного
технологічного університету

Г.М. Тарасюк

Підпис офіційного опонента *засвідчує*
Учений секретар Житомирського державного
технологічного університету

Л.В. Сергієнко